

INCIDÈNCIES SOBRE EL NOMENAMENT DEL CIRURGIÀ DE L'HOSPITAL DE TARRAGONA DR. BALSELLS I LES OBLIGACIONS DEL SERVEI DE CIRURGIA. ANY 1783

Josep Adserà i Martorell

Quan es posà en marxa el 1760 el Col·legi de Cirurgia de Barcelona la normativa deia, entre altres coses, que no es podia exercir de cirurgià sense haver superat prèviament l'examen exigít pel Col·legi⁽¹⁾.

Això va donar peu a que a Tarragona es denunciés un metge cirurgià que feia temps que exercia a l'Hospital.

Els fets són els següents:

El gener de 1783 el metge cirurgià major de l'Hospital Salvador Corbella, estava malalt. Un altre cirurgià, el doctor Josep Maria Fort sol·licità fer-se càrrec del lloc vacant durant l'absència d'aquell i que:

"al mateix temps se li concedeixi la gràcia y nomenament de la futura de dit empleo de cirurgià major, per mort de dit Corbella o per altre motiu quedi vacant de empleo"⁽²⁾.

Fou acceptada la proposta del doctor Fort.

Al cap de poc temps, el 22 de maig del mateix any, va morir el doctor Corbella.

Sessió 14 de juny 1783.

L'Administració de l'Hospital acordà que, tenint en compte el doctor Fort, que ja exercia de cirurgià, y per tal de millorar l'assistència als malalts, que s'ampliés el servei amb els doctors Manuel Bonafons i Jaume Balsells:

"ab igual salari y obligacions per considerar a un y altre mèrit suficient per desempeñar son encàrrech de la manera que novament ordenara la Administració. Lo salari serà per cada hu de ells, cent lliuras annuals, repartin entre els tres la gratificació que se ha acostumat donat, y se continuarà per rahó dels uncionistas

1. ADSERÀ MARTORELL, Josep: *Reial Privilegi concedit per Felip II al Col·legi de Metges, apotecaris i cirurgians de Tarragona, 3 juny 1599*, Tarragona 1992.

2. ARXIU HISTÒRIC HOSPITAL, llibre actes, sessió 17 gener 1783, pàg. 49. Doc. intercalat entre pàg. 57-58.

a més de las referides cent lliuras; ab la intel·ligència que solament duren servir cada hu de ells lo espay de vuit mesos cada any conforme sels ordenarà de part de la administració...»⁽³⁾.

Obligacions dels cirurgians

"Las obligaciones que considera la Administración propias dels Cirurgians, y que indefectiblemente dauran observar son las següents."

"Assistir qualsevol dels dos referits que estigan a Tarragona a qualsevol ora que sels avisi, per algun Practicant o Infermer, aver entrat al Hospital algun malalt."

"Sempre que esdevinga lo cas de haverhi algun malalt que estiga gravement mal o que se li dega repetir lo remey, deurà un dels dos que estiga de temporada, quedar y pernoctar al Hospital."

"Que lo que estarà de descans estarà obligat assistir al Hospital totas las vegades, o be que algun de sos companys estigan absents, o, malalts, o be en los casos de haverse de fer alguna grave operació, o tenir consulta."

"Que no podrà ausentarse de la ciutat ningun dels dos que estaran de temporada, sense permís de algun dels senyors Administradors."

"Que los dos que estaran de temporada per ningun pretext ni motiu, podran faltar alternativament tant de nit com de dia al Hospital durant las uncions."

"Se serà de sa obligació fer la repartició de serveis de quatre en quatre mesos, circulant entre los tres lo treball y lo descans."

"Que ab aquestas precisas obligacions, y no altrament queda fet dita denominació"⁽⁴⁾.

El doctor Jaume Balsells havia estat quatre anys, 1753-1757, com a practicant de cirurgia, després quinze anys com a primer ajudant en la curació dels malalts militars.

Es denuncia el doctor Balsells per no haver estat examinat pel Col·legi de Barcelona.

El 29 de juliol de 1783 el senyor Domingo de Tobar i Gasca, tinent del Regiment de Guàrdies Espanyoles d'Infanteria, encarregat de l'hospital de la tropa, es dirigeix a l'administració de l'hospital indicant que els seus malalts siguin visitats i curats únicament per professors examinats en medicina i cirurgia.

La Junta, dos dies després, veu l'escrit del senyor Tobar i diu que:

"no puede entender que esta solicitud se dirige a otro objeto que desconcepuar al doctor Jayme Balsells, por la sola circunstancia de no ser examinado en el Real Colegio de Barcelona, teniendo presente haber hecho constar el citado Balsells de los exámenes y aprobación obtenida por los cirujanos del Colegio de San Cosme de la Ciudad de Bayona en Francia a los 14 enero 1761, después de haber estado de colegial en el Real Colegio de Cadiz, y haber merecido por su aplicación el buen concepto de D. Pedro Virgili, D. Pedro Martorell, y D. Salvador Corbella, como ha hecho constar por certificaciones de los dichos cirujanos. Siendo notorio en esta Ciudad el desempeño con que ha acreditado su aplicación, habilidad y acierto en los 17 años que ha suplido sirviendo en las ausencias y enfermedades del citado Corbella, y hasta el día de su muerte, sin intervención de otro algun cirujano y no haver ocurrido la menor queixa por parte de los comandantes y oficiales que han zelado la hospitalidad de los militares, ni de otro vecino alguno del pueblo. En atención a lo dicho, y a que el referido señor Domingo de Tobar, ni otro oficial al-

3. A.H.H.: Resoluciones de l'Administració de l'Hospital 1769 a 1806, p. 51.

4. Ibidem.

N.A. L'hospital en aquella època es dedicava al tractament delicat de les uncions. Els malalts militars venien en grups.

guno han manifestado hasta ahora aver predecido alguna omisión o falta digna de removerle de su empleo y destino, siendo responsables igualmente cuando la hubiere, así el cirujano mayor D. Joseph Fort, como su compañero D. Manuel Bonafos, ambos examinados y aprobados por el Real Colegio de Barcelona, resolvieron y acordaron, que hasta constar devidamente de suficiente motivo que lo exhija, siga como está prevenido en la última resolución sobre este ramo, el arreglo de la curación y cuidado de los enfermos a cargo de los tres cirujanos mencionados."

Uns mesos després es plantejà entre els membres de la Junta Administrativa una extensa discussió:

"per quant de tenirse a Jaume Balsells unicament de cirurgia y no per Practicant, seria indispensable posar en los Hospitais dos Practicants, el salari superfluo de unas 100 lliuras anuals. En las circunstancias se dehen invigilar molt los señors Administradors en acordar salaris, majorment superfluos, atenent a la pobresa y curtes rentes del Hospital"⁽⁵⁾.

El doctor Balsells, abans de ser nomenat cirurgia havia actuat durant quinze anys de metge ajudant, realitzant moltes cures pròpies de practicant.

5. A.H.H.: *Resoluciones de l'Administració...* 1806, Ibidem, sessió 11 novembre 1783, p. 58.